

פעילי הימין התנפלו עלינו. בסוף הבריחו אותנו למרתף

מיכאל ספרד 09.11.2020 20:00

לפני כמה ימים הייתי בבית המשפט העליון. להרכב שלפניו הופעתי נקבע דיון גם בעתירה של אחד מארגוני זכויות האדם החשובים והוותיקים בישראל, "המוקד להגנת הפרט", המייצג כמה תושבים ממזרח ירושלים ששר הפנים החליט לבטל את תושבותם בשל "הפרת אמונים" למדינת ישראל. זו עוד מלחמת מאסף חשובה והרואית, שהמוקד מנהל כבר כמה שנים לצד, למשל, המאבק בהריסות בתים של משפחות חשודים בטרור, והמאבק למימוש זכותם של חקלאים פלסטינים להגיע לאדמתם מעבר לגדר ההפרדה (גילוי נאות: אני מייצג את המוקד מדי פעם).

בעניין ביטול תושבות, נזכיר שהמזרח ירושלמים לא בחרו להיות תושביה של מדינת ישראל. ישראל כבשה את עירם, סיפחה אותה, ובניגוד לעקרונות בסיסיים ביותר של המשפט הבינלאומי, לא העניקה להם אזרחות אלא תושבות קבע. מעמד זה, בניגוד לאזרחות, הוא מעמד שתלוי בנוכחות, ולכן מזרח ירושלמים שעוזבים לכמה שנים, ללימודים או לעבודה למשל, מסתכנים באיבוד המעמד שיש להם בישראל.

בנוסף, ב-2018 הכנסת תיקנה את החוק והסמיכה את שר הפנים לבטל תושבות בשל הפרת חובת אמונים שיצרה יש מאין לתושבים כלפי מדינת ישראל. מאז התיקון עשה שר הפנים שימוש בסמכותו החדשה בכמה מקרים, בין השאר בעניינם של תושבים שפעילים בחמאס או שהיו מעורבים בפיגועי טרור ויושבים בכלא. אם בית המשפט יאשר את צעדיו אלה, תושבים שהיו מעורבים בעבירות ביטחון עלולים להפוך לתיירים תמידיים בעירם, ללא זכויות סוציאליות ותחת סכנת גירוש.

הדיונים בתיקים של המוקד מושכים זו תקופה ארוכה פעילים של ארגוני ימין, המגיעים לבתי המשפט כדי להטריד את עורכי ועורכות הדין של הארגון. הם מגייסים משפחות שכולות ומארגנים הסתערות שלהן על נציגי המוקד, תוך צילום ושידור העימות לאומת הפייסבוק. פעילים אלה גם מזמינים פוליטיקאים ממפלגות הימין שיגיעו לבתי המשפט, וכך הדיונים האלה הופכים לקרנבל מהגיחום.

ביום המדובר נאלצו עורכי הדין של המוקד, בשל כללי הקורונה, להמתין מחוץ לאולם בעת שהתקיים הדיון שלי. כשיצאתי להפסקה התגלה לעיני המחזה הבא: עשרות פעילי ימין הולכים אחרי עורכי הדין של המוקד, וקוראים לעברם קריאות, צלמים דוחפים את העדשות לפניהם וממטירים עליהם האשמות שהם משתפים פעולה עם רוצחים. בתוך שניות כמה פעילי ימין זיהו אותי, ועטו על היעד החדש, דורשים ממני להסביר אם אני נהנה "להגן על רוצחי יהודים". זה היה ממש מעליב. נדמה לי שעשיתי מספיק בחיי כדי שירדפו אותי על תיקים שכן ייצגתי, ולא על תיק שאני לא מעורב בו.

אנשי משמר בתי המשפט קלטו שהמצב מידרדר, ופשוטו כמשמעו הבריחו אותנו לקפטריה שבקומה שמתחת לאכסדרה הגדולה. איש משמר בתי המשפט עמד בפתח גרם המדרגות ויידא שהקהל העוין לא יגיע אלינו. המשמר הוא אולי כוח השיטור הכי יעיל והכי אדיב בישראל, אבל הפתרון הזה, של

הברחתנו למרתף, העניק פרס לבריונים ויצר תמריץ להמשיך לנהוג באגרסיביות כלפי עורכות ועורכי דין שעושים את עבודתם.

בדקות הבידוד שלנו שוחחתי עם שלושת עורכי הדין של המוקד, עדי לוסטיגמן, דניאל שנהר ובנימין אחסתרובה. התברר שהם רגילים. מבחינתם הצעקות וההטרדות הם חלק מהעבודה, ודווקא האירוע הזה לא היה גרוע כל כך יחסית למה שהם נאלצים לספוג; בתיקים קודמים ההסתה נגדם חרגה מהאכסדרה, ונכנסה גם לאולם בית המשפט, כשנציגי משפחות שכולות מנצלות את זכות הדיבור ששופטים מעניקים להם בדיון כדי לטנף על המוקד ועל עובדיו.

אלה תנאים בלתי נסבלים לעבודת עורכי דין לזכויות אדם, ואסור להשלים עמם. הבעיה היא פחות פעילי הימין ויותר המערכת, שמאפשרת להם לייצר אווירה מאיימת. ה"סובלנות" הזו היא חלק מהתהליך האנטי-דמוקרטי של הוצאת הקולות המתנגדים למדיניות הממשלה בנוגע לסכסוך הישראלי-פלסטיני אל מחוץ לגדר. זה הרי ברור שעורכת דין זכאית לדעת שלא תהיה שום הכלה של בריונות כלפיה, ושהיא צריכה לקבל מסר ברור מהמערכת שהיא חופשייה לחלוטין לבצע את עבודתה ולא יאונה לה כל רע בשל עמדות שביטאה בבית המשפט. המערכת מבטיחה זאת לסניגורים פלילים, לפרקליטים ציבוריים, והיא חייבת להבטיח זאת לעורכי דין שמייצגים עותרים נגד השלטון, שגם בלעדיהם אין מערכת משפט.

עורכי דין של ארגוני החברה האזרחית ממלאים תפקיד קריטי בריסון הגורם בעל הכוח הכי גדול באזור — המדינה — והם לא צריכים להתמודד בנוסף עם גידופים וחשש מהטרדה ואף מאלימות. לכן משמר בתי המשפט צריך להעיף את המטרידים והצועקים והמקללים למיניהם מבית המשפט, ולא להסתפק בהגנה על המותקפים, ולכן על שופטים להגן על כבודם של עורכי דין וארגונים עותרים ובשום אופן לא לתת במה להסתה.

לתשומת לבך, נשיאת בית המשפט העליון.